

Κάτι πάει καλύτερα

Κάτι πηγαίνει καλύτερα στην επιθεώρηση. Η κενότητα, το φτηνό πνεύμα, οι κοινοτοπες χοντράδες γύρω από το σεξ, η κακογουστία του θεαματικού μέρους, που σειρά χρόνια την τελμάτωναν, πάνε να διορθωθούν. Η πολιτική σάτιρα – αν και όχι πάντα καίρια ή θαθεμένη – ξαναγυρίζει, οι συγγραφείς εμπνέονται από την καθημερινή πραγματικότητα, διακωμωδούν τα δεινά της. Το θέαμα αποκτά καλαισθησία, δημιουργικότητα, αντέχει στην ευρωπαϊκή σύγκριση.

Η «Τσιρκολοκατάσταση» είναι ένα ολοκλήρωμα, ένα συνταίριασμα επιδέξιο και αρμονικό των δύο τάσεων: της παράδοσης και της ξενόφερτης θεαματικής φανταχτεράδας. Το δεύτερο λειτούργησε, για μεγάλο διάστημα, σε βάρος του πρώτου, στερώντας του τη ζωντάνια του και πνίγοντάς το με τη χοντροκοπιά και τη φτηνεία του. Εδώ, χάρη στον κ. Μεταξόπουλο, αποκτά οντότητα: ανθρώπινο περιεχόμενο χυμένο σε εμπνευσμένη χορογραφική φόρμα, με έξοχα ρυθμισμένα χορευτικά-τραγουδιστικά σύνολα και θαυμάσια εκτελεσμένα (από τον Μεταξόπουλο και τη Ντέμπορα) σόλα ή ντουέττα. Και γίνεται ο πυρήνας, δυναμικός και ρωμαλέος, που γύρω του παίρνει διάταξη, σε ζωηρή, γοργή εναλλαγή (με τη σκηνοθετική εποπτεία του κ. Μεταξόπουλου) το επιθεωρησιακό σκέλος της παράστασης.

Ωστόσο, ακριβώς επειδή το θεαματικό έχει πάρει μια τέτοια ουσιαστικότητα, μπορούσε το επιθεωρησιακό μέρος να γίνει πιο ουσιαστικό, πιο ζουμερό, πιο καίριο. Δε λέω πως λείπει το πνεύμα, κάθε άλλο: Τα νούμερα, εκτελεσμένα κιόλας από άριστους κωμικούς, ψυχαγωγούν. Αλλά, σαν από τη δύναμη της αδράνειας, οι συγγραφείς επαναλαμβάνουν τους καθιερωμένους τρόπους, περιορίζοντας τη σάτιρά τους σε κάποια επιφανόμενα – και όχι πάντα τα πιο καίρια – με τα γνωστά σχήματα, τους υπαινιγμούς, τα καλαμπούρια. «Κουλουριάρηδες» ή όχι, άλλοι έχουν πάει μακρύτερα σ' αυτή την περιοχή και δεν πρέπει, με το πρόσχημα της «λαϊκότητας», ν' απορρίπτονται οι αναζητήσεις τους, αλλά ίσα-ίσα ν' αξιοποιούνται και ν' αφομοιώνονται. Η επιθεώρηση των Γ. Ξανθούλη και Γ. Καλαμίτση – τόσο σαν περιεχόμενο, όσο και σα φόρμα – δίνει την εντύπωση να παλινδρομεί κατά 30 χρόνια και ν' αγνοεί την πραγματικότητα του 1982.

Παράδειγμα: Συμπτωματικά ή όχι, λείπουν τρομερά τα γυναικεία σόλα από την παράσταση. Τα μόνα γυναικεία νούμερα είναι οι «Γάτες» και το «Μασσάζ», και τα δυο με τη θελκτικότετη Νέλλη Γκίνη, με ερωτιστικό χαρακτήρα – η πολιτική σάτιρα του πρώτου είναι επιβλαβή – και μια συμμετοχή, σε βοηθητικό ρόλο, της Μ. Τσαγγάνη (εξαιρετής ωστόσο στον τύπο της) στα «Παράπονα του γύφτου». Κι όμως υπάρχουν στην πρόζα άριστες κατερίστες, με έξοχα κωμικά χαρίσματα, που θα μπορούσαν να δώσουν ρόλους ισάξιους με του Κωνσταντίνου ή του Φουσσουν – που πάθθηκαν από την πρόζα – προβάλλοντας τα γυναικεία θέματα, καυτά και επιτακτικά στις μέρες μας.

Πάρα πέρα: Το «Δελφινάριο» βρίσκεται πλάι στη θάλασσα και τον Πειραιά, το μεγάλο λιμάνι, που είναι άνοιγμα προς τον κόσμο, όμως η επιθεώρηση πουθενά δεν ανοίγεται προς τον κόσμο. Ωστόσο η Ελλάδα δεν είναι πιά, όπως πριν 30 χρόνια, μια απομονωμένη γωνιά της Ευρώπης, όπου να φτάνουν ξέμακροι οι απόηχοι της οικουμένης, αλλά γίνεται όλο και περισσότερο (όπως έδειξε με τον ενεργητικό ρόλο της στα πρόσφατα μεσανατολικά γεγονότα) κέντρο μιας μεγάλης περιοχής και θέλει να συμμετέχει στη διεθνή πολιτική. Κι ο σημερινός Έλληνας έχει – απ' την τηλεόραση και το ραδιόφωνο – την εποπτεία και καυτό το ενδιαφέρον του κόσμου.

Ακόμα: οι επιπτώσεις της σημερινής καταναλωτικής κοινωνίας και της αναπτυγμένης τεχνολογίας στη ζωή του ατόμου είναι κάτι που συστηματικά αγνοείται από τη σημερινή επιθεώρηση. Όμως αυτό δεν την εκσυγχρονίζει αλλά αντίθετα την κάνει να ξεπερνιέται.

Συμμορφωμένη με το εδραιωμένο κακό του βεντετισμού, η επιθεώρηση του «Δελφινάριου» αποτελείται από νούμερα κομμένα και ραμμένα – πολύ επιδέξια είν' η αλήθεια – πάνω στα μέτρα του καθενός από τους αστέρες της και γίνεται μια διαδοχή από προσωπικά μικρά ρεσιτάλ, ασφαλώς θαυμάσια εκτελεσμένα, αφού οι πρωταγωνιστές είναι όλοι εκλεκτοί. Παρελαύνουν έτσι ο ένας μετά τον άλλον, ο Χαντζηχρήστος, ο Φουσσουν (που ωστόσο διατηρεί την έμφαση της πρόζας) ο Λογοθέτης, ο Μόσιος, η Νέλλη Γκίνη, ο Βέγγος, ο Κωνσταντίνου και πάλι ο Μόσιος, η Γκίνη, ο Φουσσουν, ο Λογοθέτης, ο Χατζηχρήστος, ο Κωνσταντίνου, όλοι απολαυστικοί, σπαρταριστοί, καθένας με το ιδιαίτερο στυλ και τον τύπο του. Αλλά – μ' εξαίρεση εκείνο του Βέγγου που έχει κάποια ανέλιξη δράσης και του Φουσσουν που έχει δραματική διαλογική ανάπτυξη – όλα τα σκέτα είναι διαλογικά, «συζητητικά». χωρίς μια ευρηματική ιδέα στον πυρήνα, ξεσηκωμένα πάνω σε γνωστά, τετριμμένα πρότυπα.

Συμπέρασμα: Ένα σύνολο διασκεδαστικό, κεφάλτο, ζωντανό, ωραία παιγμένο, επιδέξια ρυθμισμένο (πολύ ωραία μουσική του Σ. Τσιλίκη) καλόγουστο, φαντασμαγορικό (συναρπαστικό το σκηνικό του Ν. Πετρόπουλου και ευρηματικά τα κουστούμια του Ε. Παύλου) αλλά από το οποίο περιμέναμε περισσότερα. Ιδιαίτερα: πρωτοτυπία και ουσιαστικό περιεχόμενο.

Αντ. Μοσχοβάκης

ΣΗΜ. Στην κριτική μου για τον «Οιδίποδα Τύραννο» («Ε» 9.7.82) τρία βαρεία τυπογραφικά λάθη ζημίωσαν τα νοήματά της: Στην 1η παρ. στ. 10 έγραφα «τ' άσπρα πέπλα της συμφοράς» και όχι «συμπεριφοράς». Στην 4η παρ. στ. 5 έγραφα: «δύσκαμπτη, απαγγελτική ερμηνεία» και όχι «επαγγελματική». Τέλος η κατατελευταία λέξη του κειμένου ήταν: «παράσταση» και όχι «παράδοση».

A.M.